

Ouders & Onderwijs begrijpt de noodzaak maatregelen te treffen die onderwijsinstellingen toestaan de krimp in leerlingenaantal op te vangen. Het beschikbaar zijn én blijven van hoogwaardig en thuisnabij onderwijs is van groot belang, ook voor ouders. Het wetsvoorstel werkt echter op een aantal punten contraproductief ten aanzien van de rechtspositie van ouders, medezeggenschap en de kansengelijkheid. In deze bijdrage werken wij dat uit.

De laatste decennia heeft in het onderwijs al een flinke schaalvergroting en professionalisering plaatsgevonden. Het vrije marktdenken heeft ook in het onderwijs zijn weerslag gehad. Het beleid was er primair op gericht om doelmatigheid te bevorderen door de kwaliteit van bestuur te vergroten. Ook is het idee dat schaalvergroting kostenvoordeel en kwaliteitsverbetering met zich meebrengt en samenwerking en solidariteit tussen scholen bevordert. Als gevolg van deze schaalvergroting wordt het 'bevoegd gezag' momenteel in veel gevallen gevormd door een professioneel stichtingsbestuur bestaande uit meerdere scholen. De omvang van alle soorten scholen neemt toe. De school is ook steeds vaker onderdeel van een grotere schoolorganisatie. Deze besturen hebben eigen bureauorganisaties en zijn vaak professioneel georganiseerd. Het wetsvoorstel draagt daar alleen maar aan bij.

De positie van ouders is met de schaalvergroting verzwakt. Niet langer maken ze deel uit van het bestuur. Zij worden steeds vaker gezien en behandeld als consumenten, soms als lastige, veeleisende klanten. De school als gemeenschap, waarin leraren, leerlingen en ouders samenwerken aan goed onderwijs raakt hierdoor in het gedrang. Verhoudingen verharderen als men elkaar niet meer kent en institutionele belangen de overhand krijgen. Ouders kennen de mensen niet meer die eindverantwoordelijk zijn voor het onderwijs aan hun kind. Het is daarom tijd om de positie van ouders, maar ook die van leerlingen en leraren weer te versterken en de afstand tussen klas en bestuur te verkleinen.

Dit kan alleen door de zeggenschap over het onderwijs weer terug te leggen waar die hoort: op school. Met kleinschaliger onderwijs waar men elkaar kent, de leerling centraal staat, de ouder serieus wordt genomen, de leraar wordt gewaardeerd en bestuur/ schoolleiding dienend is aan wat er gebeurt in de klas. Daarvoor moet we minder inzetten op onderwijsvernieuwing van bovenaf en meer op continue verbetering op het niveau van de klas en de school. Vrijheid van onderwijs is een groot goed, maar dient gepaard te gaan met zichtbare kwaliteit, 'evidenceinformed' onderwijs en een sobere en kleinschalige schoolcultuur, waarin kinderen de hoogste prioriteit hebben.

Het wetsvoorstel voorziet in medezeggenschap zonder ouders. Een ouderraad is geen gelijkwaardige vervanging. Ouders kunnen dus geen formele bevoegdheden uitoefenen en rechten bewaken vanuit de medezeggenschap. Op andere scholen, die geen onderdeel vormen van een verticale scholengemeenschap vindt de wetgever medezeggenschap en de rol van ouders daarin wel belangrijk.

Een laatste overweging betreft de kansengelijkheid. Het wetsvoorstel beoogt nadrukkelijk ook inhoudelijke samenwerking tussen vbo en mbo te bevorderen. Niet voor niets is het wetsvoorstel een aanvulling op het wetsvoorstel Sterk beroepsonderwijs. Ons inziens wordt de kansengelijkheid niet bevordert doordat leerlingen in de ene plaats wel en in een andere plaats niet kunnen kiezen voor een verkort vbo-mbo-traject.

Wij hebben daarom de volgende adviezen:

- Zorg dat de kleinschaligheid in het onderwijs behouden blijft en waar die is verdwenen dat deze terugkomt. Stel daartoe eisen aan maximale omvang van scholen, klassen en het aantal scholen dat valt onder een schoolbestuur.

- Zorg dat geld terecht komt in de klas en bij de leraar, indien nodig door geldstromen te oormerken.
- Geef leerlingen, ouders en leraren meer zeggenschap over beleidskeuzes en besteding van middelen. Maak ouders ook onderdeel van de medezeggenschap in het VO.
- Maak het gemakkelijker voor ouders om juridisch advies in te winnen en zorg dat ouders een toevoeging kunnen krijgen wanneer zij in conflict komen met het schoolbestuur.
- Geef de Onderwijsinspectie ruime bevoegdheid om op basis van signalen van ouders scholen te inspecteren en waar nodig handhavend op te treden.